

Frumoasă ești la sprânceană
Mândri îs ai tăi obrăjori
Mândri ca niște bujori
Bine-ți place horea, cântul
Și-n câmp a lucra pământul
Peste tot ești muncitoare
Mândruliță, mândră floare
Floricea de primăvară
Haide cu mine la horă.

4778

Ști-o dracu, dracu ști?
Care-a fi nora mamei:
Ori, Mărie, ori Ileană?
Marișca de bună seamă!

4779

Mîndruță cu buze dulci,
Tu de lucru nu te-apuci
Uite, soarele-i l-amiază!
Ea se-ntoarce să nu-l vază.
Uite că-i la căpătat!
Ea s-a și dus la culcat.
Rămii, mîndră, singurea,
Nu te leg de viața mea!

4780

Am drăguță cît un ied,
Săcerînd prin holdă-o pierd;
Nu știu ce i-aș da să crească?
Mîna-oi în cîmp să pască!

4781

Fetele noastre de azi
Mult pudor au pe obraz
Se ung cu oloi pe gene
Și cu negru pe sprîncene.
Buzele vopsesc în roș,
Parcă sînt scoase din coș.
Ș-acasă tot la oglindă,
Și gunoiul tună-n grindă.

4782

Fetele de pe la noi
Toate-s bune de cimpoi,
Dar fata diacului,
De cimpoiul dracului.

Prof. IOAN CORBESCU

Superstițiile de pe raza localității Berbești

Superstițiile sunt manifestări ale omului în raporturile sale cu divinitatea. Cu timpul, omul impresionat de diferite nenorociri sau întâmplări ieșite din comun, căzând adeseori într-o stare de bucurie ori de durere sau de frică și, nefiind în stare să-și explice aceste sentimente prea puternice a simțit nevoia să adauge la forma de exprimare alte acțiuni și forme care nu au nimic comun cu sentimentul lor religios. Ele au izvor de natură pur sentimentală la care s-a adăugat contribuția intelectului în aflarea diferitelor forme de exprimare. Tema prezentului articol mi-a fost sugerată de prof. univ. Dumintru Pop, din Cluj.

Capitolul despre superstiții, tradiții și obiceiuri trebuia să-l includă în lucrarea de stat intitulată „*Schiță folclorică a localității Berbești*“. Am început să adun materialul și să-l clasific pe producții dar am realizat că nu eram în stare să delimitez granița dintre obicei și superstiție. În vâltoarea căutării explicațiilor cineva mi-a sugerat că n-ar fi rău să apelez la un preot care a slujit în Berbești. Așa am ajuns la preotul Joldea, care m-a ajutat să fac delimitarea respectivă.

În cursul veacurilor și până azi, școala, biserica ori ordinea publică nu au reușit să suprimă toate superstițiile.

În localitatea Berbești, ca de altfel și în alte localități de pe cele patru văi, oamenii sunt superstițioși tocmai datorită înapoierii culturale în care a rămas multă vreme această parte de nord a țării, dar nu numai... Iată câteva superstiții ale locuitorilor din subzona satului de pe Mara:

– Când o găină din grădina unui om cântă cocoșește, atunci se crede că-i „meresâu“, adică e un indiciu ce prevestește răul, și familia, crezând în superstiții trăiește obsedată de nenorocirea care ar urma să se întâmple.

- Dacă oglinda din baie sau din casă crapă din senin, atunci este un semn că cineva din familie sau apropiat ca rudenie trebuie să moară.

- Mai interesantă, de menționat, este superstiția fetelor care vor să se mărite: un grup de câteva fete, fără să știe cineva de ele se duc la câmp cu merinde. Ajunse acolo, pe la amiază dansează toate, aproape dezbrăcate în jurul plantei numită **mătrăgună**.

În prealabil, ca la stână, ele au aștenut pe pământ o sticlă cu țuică și diferite mâncăruri pe care le-au adus cu ele. Fetele încep să se roage la mătrăgună. Pun mătrăguna jos și apoi toate se prind de mînă și se învârtesc în jurul plantei și una dintre fete începe să descânte următoarele:

„Mătrăgună, poamă bună,

Mărită-mă-n astă lună,

De nu-n asta-n ceielaltă

Să nu stau atîta fată.

Că dacă mi-i mărita

Te-oi cinsti și te-oi purta

Și la joc duminica!

Dacă nu mi-i mărita

Cu cuțatul te-oi tăia

Și în foc te-oi arunca

**Cine cu cine la năravuri se aseamănă,
Acea se iubesc.**

Și-n cenușă ti-i pefa!

Jupâneasă și nănașă

Bună găzdoaie la casă!

(Inf. Pălăguță Codrea, Berbești, 1964)

4783

Asta-i lelea, bat-o norii,
A căzut din podul morii!
Asta-i lelea bat-o sfinții
A căzut și și-a rupt dinții.

Apoi fetele se duc la apă unde ascultă în care parte vor fi auziți cântând cocoșii; se crede că acolo se vor mărita. Atunci când un câine din curtea unui om este auzit urlând în miez de noapte, familia sau chiar vecinii devin îngrijorați deoarece se crede că urletul animalului prevestește o nenorocire, adică moartea unei ființe omenești. De aceea unii încearcă să observe poziția câinelui și spre cine are îndreptat botul - se crede că din partea aceea trebuie să moară cineva. Superstiția care a reușit să atragă mai mulți oameni este aceea referitoare la faptul că, dacă un om a fost omorât, el vine timp de 7 ani prin acele locuri unde a fost săvârșită crima, după sângele pierdut. A mai persistat superstiția conform căreia femeile căsătorite (nevestele) nu torc marți seara, deoarece se crede „că vine Marțolea și ne ie puterea“. „Omul pădurii“ ori „Fata pădurii“ - se crede că momește pe unii tineri rătăcitori prin păduri, iar horea „Fetei pădurii“, despre care bătrânii spuneau vorbe înspăimântătoare.

4784

Frunzuliță, foi de fag,
Eu cu Leana nu mă-mpac.
Dragă mi-i Ioana, frate,
Dar e leneșe la toate.

În seara de *Anul nou* unele fete mai curioase și care doresc să-și vadă „ursitul“ se adună la o casă a uneia dintre ele și își pregătesc cele necesare. În casă, una dintre ele intră cu puțin înainte de miezul nopții complet dezbrăcată și despletită și stă în fața unei oglinzi. Se crede că este bine și indicat în același timp să se pună încă o oglindă în spate, dar nu este indicat să te uiți din față, deoarece nu vei vedea ceva deosebit. Apoi, de o parte și de alta mai sunt așezate două găleți pline cu apă proaspătă. Toate acestea sunt fixate încă dinainte, unde fata vine cu cele două lumânări aprinse pe care le ține în mâini și apoi rămâne în așteptare să vadă ce i se va arăta în oglindă.

4785

La țigan curetiu-i place
Dar țiganca nu ști' face
Curechii-i la aprozar,
Și carnea-i la măcelar,
Și păsatul la morar.

La miezul nopții, în oglindă ar trebui să-l vadă pe cel ursit așa cum va fi el la prima întâlnire. Dacă în oglindă îi apare un sicriu, atunci fata crede că cel care-i fusese menit este mort și ea nu se va căsători.

4786

O vîndut lelea cocoșu'
Să cumpere pudere roșu.
Numai negru și-o luat,
Și-o vîndut lelea găină
Să cumpere jercovină.

Dacă-i apare un oarecare tip de bărbat, fata crede că cel văzut urmează să vină la ea și deci rămâne în așteptare.

4787

Cîte mîndre-am avut eu
M-o putut pune birău,
Și ciuhă din sus de tău!
Și pe cîte le-am lăsat
M-o putut pune giurat,
Și-s ciuhă dinsus de sat!

Alte practici magice întâlnite la Berbești sunt cele referitoare la strigoi. Anumite amintiri din practicile de ordin superstițios care s-au moștenit și s-au transmis de la cei bătrâni și, desigur, în care exagerarea și fantezia au un rol determinant au întărit credința că în serile de marți și joi după orele 24, unii oameni au puterea de a se face strigoi. Oamenii din Berbești vorbesc că strigoii pot face mult rău deoarece ei au, cum se crede, „putere de la dracu“. O altă superstiție (care, credem că se explică prin înapoiere culturală) este aceea că omul sau femeia care are coadă (prelungirea șirei spinării) au capacitatea de a se transforma în strigoi și vârcolaci: Se crede că omul care se transformă în vârcolac se dă de trei ori peste cap și că are, în general probleme cu soția și cu câinii. Credința în duhurile rele era răspândită cu câteva zeci de ani înainte. Aceste duhuri rele, se spune că urmăreau oamenii în viață și le provocau o mulțime de necazuri și neplăceri și, uneori chiar moartea.

4788

Ce haznă mîndră de tine
Că te cară mă-ta bine?
Meri la gioc, nu te ia nime!
Stai în locu, măturii,
Ca și Fata Pădurii.

4789

Vai săraca mîndra me,
Că și porcii rîd de ie!

4790

Măi pretine, io și tu
Șohan n-om vide raiu',